

Téma:

**SZAKPOLITIKAI TANULMÁNY-
Környezetvédelem**

Időszak:

2012.március

Dátum:

2012. július 26.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
GAZDASÁGKUTATÓ ZRT.

STRATEGOPOLIS
KOMMUNIKÁCIÓS TÁRSASÁG ÉS STRATÉGIAI IRODA KFT.

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült

MEGHOZOTT INTÉZKEDÉSEK	1
A KÖRNYEZETVÉDELMI TERMÉKDÍJ-RENDSZER	1
<i>Intézkedés</i>	1
<i>Fogadtatás és hatások</i>	1
<i>SWOT elemzés</i>	2
TERVEZETT INTÉZKEDÉSEK.....	4
<i>Intézkedés</i>	4
<i>Fogadtatás és hatások</i>	4
<i>SWOT elemzés</i>	5
TÖRVÉNYJAVASLAT A KIEMELT BERUHÁZÁSOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK GYORSÍTÁSÁRÓL.....	6
<i>Intézkedés</i>	6
<i>Fogadtatás és hatások</i>	7
<i>SWOT elemzés</i>	7
A HULLADÉKRÓL SZÓLÓ TÖRVÉNYJAVASLAT	8
<i>Intézkedés</i>	8
<i>Fogadtatás és hatások</i>	9
<i>SWOT analízis</i>	10
JOGSZABÁLY A NAGYBEREKEI FEHÉR-VÍZ TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSÉNEK TERVÉRŐL	12
<i>Intézkedés</i>	12
<i>Fogadtatás és hatások</i>	12
<i>SWOT elemzés</i>	13
ZÖLDBANK ALAPÍTÁSA	13
<i>Intézkedés</i>	13
<i>Fogadtatás és hatások</i>	14
<i>SWOT elemzés</i>	14
KÜLPOLITIKA ÉS NEMZETKÖZI KITEKINTÉS	16
A 6. VÍZ VILÁGFÓRUM	17
A KOPPENHÁGAI NYILATKOZAT	17
LENGYEL VÉTÓ AZ EURÓPAI UNIÓ KIBOCSÁTÁS-CSÖKKENTÉSI CÉLKITŰZÉSEIRE	18

Meghozott intézkedések

A környezetvédelmi termékdíj-rendszer

Intézkedés

A 2011. júliusban elfogadott környezetvédelmi termékdíjról szóló jogszabály 2012. január elsejétől tette kötelezővé az érintett cégek számára a termékdíj fizetését, a szelektív hulladék gyűjtésének koordinálását pedig egy állami szervezetre, az Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökségre (OHÜ) bízta.

Fogadtatás és hatások

A jogszabály az elfogadását és 2013. január 1-i hatálybalépését követően az érintett iparági szereplők folyamatos bírálatának volt kitéve. 2012 márciusára az új környezetvédelmi termékdíj-rendszert érő hazai kritikák mellett a nemzetközi kritikák is felerősödtek, elsősorban a hátrányosan érintett ipari szervezetek részéről. A csomagolóanyag-újrahasznosítással foglalkozó európai szervezeteket csoportosító Pro Europe ernyőszervezet panaszlevéllel fordult a termékdíj-szabályozás átalakításával kapcsolatban az Európai Bizottsághoz.

A Pro Europe levelében a termékdíj-törvény 2011-es módosításával kapcsolatban az európai uniós notifikációs előírások megsértését kifogásolta, részletesen áttekintve a törvénnyel és végrehajtási rendeletei megalkotásával összefüggésben felmerülni vélt hiányosságokat. A Pro Europe képviselői aláírták azt az Európai Bizottság főtítkárának küldött márciusi levelet is, amelyben tizenegy, az élelmiszeripart, az italgártókat, a csomagolóipari vállalatokat, a gumibroncsgyártókat és az e-hulladékok kezelésének területét képviselő szakmai szervezet kezdeményezte a Bizottságnál a Magyarországgal szembeni kötelezettségszegési eljárás indítását a termékdíj-törvény miatt.¹ E levélben az aláírók nem eljárásjogi, hanem tartalmi szempontokra hivatkozva támadták a 2012. január 1-jén életbe lépett új szabályozást, vitatva, hogy a kifogásolt jogszabályok megfelelnek-e az EU hulladékkezeléssel kapcsolatos kritériumainak. A szervezetek aggodalmukat fejezték ki a csomagolási hulladékok kezelése terén, Magyarországon 2011 végéig meghatározó szerepet betöltő Pro Europe-tag ÖKO-Pannon Nonprofit Kft. fémjelezte hulladékkezelési-finanszírozási rendszer megszűnése miatt is. Utóbbi szerepét az állam által újonnan létrehozott Országos Hulladékgazdálkodási Ügynökség (OHÜ) vette át az új szabályozás értelmében.

Hazai szervezetek, köztük a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége (MGYOSZ) is bírálta az termékdíj-rendszert mondván, a 2011-ben bevezetett környezetvédelmi termékdíj

¹ http://m.hvg.hu/gazdasag/20120323_eb_termekdij_szervezet

túlzott adminisztratív terhet rótt a vállalatokra. A szervezet szerint a bürokráciacsökkentő szándékú módosítás nyomán olyan áruk is a termékdíj-szabályozás hatálya alá kerültek, amelyekből nem származik csomagolási hulladék az ország területén (pl. a fóliasátrak mezőgazdasági célú létrehozás).² A szabályozás további problémája, hogy a belföldi csomagolószerszám-gyártók hátrányba kerültek a külföldi versenytársaikkal szemben, mivel előbbieknek a jelentős adminisztrációs és finanszírozási többletköltségek mellett a termékdíjat az import termékekkel szemben már az értékesítés alkalmával fel kell számolniuk.

A Hulladékhasznosítók Országos Egyesületének (HOE) közleménye szerint a közszolgáltatáson kívüli ipari és kereskedelmi hulladékot begyűjtő vállalatok számára súlyos gondot okozott, hogy még márciusban is várniuk kellett azokra a közbeszerzési tenderekre, amelyeken a termékdíjas termékekből képződő hulladékok szelektív begyűjtésére és hasznosítására kaphattak volna támogatást. A szervezet kifogásolta, hogy késett annak az állami támogatási rendszernek a bevezetése, amely felválthatta volna a 2011. év végéig működött finanszírozási rendszert. A HOE igazgatója közleményében leszögezte, hogy minél gyorsabb tendereztetésre van szükség, hogy az érintett vállalkozásoknak minél rövidebb ideig kelljen a veszteségek mellett finanszírozniuk a begyűjtést. A nemzetközi kritikával kapcsolatban Illés Zoltán környezetügyért felelős államtitkár több fórumon is elmondta, hogy nem tart attól, hogy újabb kötelezettségzegési eljárás indul Magyarország ellen, mivel a magyar szabályozást bepanaszoló szervezet privát érdekeltségeket magába foglaló tömörülés. A szakértő álláspontja szerint a környezetvédelmi termékdíj szabályozásának megváltoztatásával átalakították azt a rendszert, amely a termékdíj-befizetés elkerülésére irányult és nem járult hozzá az Európai Unió által elvárt hulladékgazdálkodási célok teljesüléséhez.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az intézkedés felszámolta azt a lehetőséget, hogy a kötelezettek a jóval kisebb mértékű licenszdíj befizetésével kerüljék meg a termékdíj-befizetést. ▪ A hulladékok begyűjtésének és újrahasznosításának koordinációja egy kézbe került. ▪ A hulladékok begyűjtésének koordinációja az európai uniós	▪ Késett az egyes hulladékáramok begyűjtése és hasznosítása, mert a közbeszerzési tendereztetés nem zajlott le időben. ▪ Az új termékdíj-rendszer adminisztrációs többletterhet rótt egyes kötelezett vállalkozásokra. ▪ Az intézkedés nem támogatja a kötelezettek saját teljesítést.

² http://www.piacprofit.hu/kkv_cegblog/ujabb_teher_a_vallalatoknak

újrahasznosítási kötelezettségek teljesítésének felelősséhez, a magyar államhoz került. ▪ Az új rendszer kiszűri a korábbi rendszerben jellemző visszaélések (pl. hamis adatszolgáltatás) lehetőségét.	▪ Az új hulladékgazdálkodási rendszer jelentős üzletvesztéshez és ennek következtében elbocsátásokhoz vezetett a koordinátor társaságoknál, azaz rövidtávon munkahelyvesztő hatása volt.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A központi koordináció lehetőséget ad arra, hogy a magyarországi hulladék-feldolgozó kapacitásokat az egyes hulladékáramok valós mértékéhez igazítsák. ▪ A termékdíj-mentesség megszüntetésével a teljes termékdíj-bevétel többszörösére nőhet, amely a hulladékgazdálkodási infrastruktúra fejlesztésére fordítható forrás. ▪ A rendszer tökéletesítésével és a teljesítési kiskapuk bezárásával a korábbinál jobb újrahasznosítási arányok érhetőek el.	▪ A teremékdíj-mentesség intézményének megszűnése és a megnövelt termékdíjtételek visszafoghatják a kötelezett társaságok termelését. ▪ A megnövelt termékdíj áremelkedést okozhat az érintett fogyasztási cikkek esetében. ▪ A hazai termelő kibocsátók hátrányba kerülhetnek külföldi versenytársaikkal szemben. ▪ Kötelezettségszegési eljárás indulhat, ha bebizonyosodik, hogy az új előírások diszkriminatívak, és nem felelnek meg az EU hulladékkezelési rendelkezéseinek. ▪ Tovább késhetnek a közbeszerzési eljárások és így a begyűjtéssel és újrahasznosítással kapcsolatos szerződéskötések is. ▪ Nőhet az illegális hulladéklerakás mértéke. ▪ A termékdíj-bevételt csak részben sikerül beszedni és a beszedett pénzüsszeg nem fedezi az OHÜ működését.

Tervezett intézkedések

Törvényjavaslat a szemétdíj-emelési tilalom feloldásáról

Intézkedés

Márciusban kezdte el tárgyalni az Országgyűlés a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény módosításáról szóló törvényjavaslatot, amelyet a Vidékfejlesztési Minisztérium készített elő, és Sebestyén László Fideszes képviselő nyújtott be. A törvény háttérében az állt, hogy a hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény rendelkezéseit az egyes törvények Alaptörvénnyel összefüggő módosításáról szóló 2011. évi CCI. törvény 196. § (2) bekezdése 57. §-sal egészítette ki, mely rendelkezés teljes díjemelési tilalmat jelentett a települési hulladékkezelési közszolgáltatás tekintetében. A törvényjavaslat megalkotása során a jogalkotó figyelembe kívánta venni az európai uniós, vagy állami támogatásból megvalósult hulladékkezelési rendszerek üzemeltetéséből adódó, szerződéses kötelezettségvállaláson alapuló, 2012. évben jelentkező többletköltségek keletkezésének tényét. A módosítás ezért a 2012. évre speciális szabályozást tartalmaz a díjképzésre, a díjmegállapítás rendjére vonatkozóan, amely az ürítési díj segítségével a következők szerint maximalizálja a díjat: a hulladékkezelési közszolgáltatási díjként fizetendő egyszeri ürítési díj mértéke nem haladhatja meg a 2011. évre megállapított egyszeri ürítési díj mértékét, kivétel, ha az nem haladta meg a 120 liter méretű tárolóedény esetében a nettó 650 Ft-ot, vagy ennek más űrmértékű tárolóedényhez viszonyított arányos összegét. Ebben az esetben a hulladékkezelési közszolgáltatási díj legfeljebb 650 Ft-ig, vagy ennek arányos mértékéig emelhető.

Fogadtatás és hatások

A jogalkotónak a javaslat parlamenti vitájában hangoztatott kiindulási pontja az volt, hogy a szemétdíjra vonatkozó díjemelési tilalom a települési szilárd hulladékkezelési közszolgáltatás rendszerét, színvonalát rendkívül jelentős mértékben és minden szempontból hátrányosan befolyásolta. Ugyanakkor elismerte azt a közpolitikai célt is, hogy a lakosság rezsi terhei nem növelhetőek tovább, ezért arra következtetett, hogy központi díjszabályozásra van szükség, a közszolgáltatási szempontok figyelembevételével. A törvényjavaslat vitája során az ellenzéki pártok a „rezsibefagyasztásra” tett kormányfői ígéret megszegéseként tüntették fel a javaslatot. A vita során a legtöbb ellenzéki frakció egyetértett abban, hogy a javaslat egyben azt is jelenti, hogy hatályát veszti a 2012. január 1-jén bevezetett közszolgáltatási díjbefagyasztás. A bírálatokra a Vidékfejlesztési Minisztérium részéről Illés Zoltán

környezetvédelmi államtitkár adott választ. Az államtitkár szerint az bizonyos uniós elvárásoknak (pl. a szelektív hulladékgyűjtés kívánalmai) való megfelelés miatt szükséges. A szaktárca abból indult ki a törvényjavaslat kidolgozásakor, hogy bár drágább szelektíven gyűjteni a hulladékot, mégis sok helyen előfordulhat, hogy nem emelkedik a szemétdíj. Míg a szelektív hulladékgyűjtési rendszerek bevezetése egyik oldalon növeli a költségeket (drágább a szemetet különválogatva gyűjteni, így elszállítani és újra feldolgozni, mint ömlesztve), addig a másik oldalon a különválogatás költségcsökkenést is okozhat, mert a fém-, papír-, üveg- vagy műanyag hulladékot a begyűjtő cégek el tudják adni. Ennek a két tényezőnek az egyenlege adja ki a szaktárca által háztartásonként legfeljebb havi 130 forintos összegré becsült díjemelkedést. Illés Zoltán a javaslat parlamenti vitájában arra is rámutatott, hogy a beszédett termékdíjból kompenzálják az önkormányzati tulajdonban lévő szemétbegyűjtő és újrahasznosító kommunális cégeket, hogy a lakossági terhek ne növekedjenek. Az államtitkár leszögezte, hogy a hulladékról szóló törvényjavaslat nem támogatja a profitorientált cégeket sőt, kimondja, hogy a közszolgáltatást (begyűjtés és újrahasznosítás) csak olyan vállalkozás végezhet, amely legalább 51 százalékban önkormányzati vagy állami tulajdonú. Ezt a szolgáltatást a Vidékfejlesztési Minisztérium tájékoztatása szerint Magyarországon négyötöd részben ma is ilyen cégek végzik, csak a vállalkozások egyötöde külföldi tulajdonú.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
- A javaslat feloldja a települési hulladékkezelési közszolgáltatásra vonatkozó díjemelési tilalom által rögzített területi eltéréseket a lakossági szemétdíjak mértéke között. - Könnyebbé teszi azokat a közszolgáltatóknak, amelyek üzletmenetét veszélyeztette a díjemelési-tilalom.	A települési hulladékkezelési közszolgáltatásra vonatkozó díjemelési tilalom feltételes feloldása ellentmond a kormányzat rezsibefagyasztással kapcsolatos közpolitikai céljaival.
Lehetőségek:	Veszélyek:
- A megnövelt szemétdíjakból származó többletbevétel az újrahasznosítás infrastruktúrájának fejlesztésre fordítható. - A támogatási- illetve	A díjemelési-tilalom feltételes és részleges feloldása nem lesz elégséges mértékű ahhoz, hogy az egyes hulladékgazdálkodási beruházások gazdái teljesítsék a támogatási, illetve

hitelszerződésben garantált pénzügyi megtérülésű hulladékgazdálkodási beruházások gazdái elkerülhetik a szerződésszegést.	hitelszerződésben vállalt pénzügyi megtérülést. ▪ A közszolgáltatók tulajdonosai a korábbi rossz gyakorlatot követve nem hulladékgazdálkodási fejlesztésekre használják fel a díjemelésből származó többletbevételt.
--	---

Törvényjavaslat a kiemelt beruházások megvalósításának gyorsításáról

Intézkedés

A Kormány nevében Pintér Sándor belügyminiszter 2012. február 15-én nyújtotta be az Országgyűlésnek a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény (továbbiakban Ngvtv.) módosításáról szóló T/5932. számú törvényjavaslatát. A törvényjavaslat célja az európai uniós projektek, különösen a Nemzeti Stratégiai Referencia Keret fejlesztési forrásai kifizetésének felgyorsítása. A törvényjavaslat kiemelt jelentőségű ügyekben lehetővé teszi a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendeletben (továbbiakban: Khvr.) meghatározott eljárási határidők lerövidítését, így a Khvr.-ben foglalt eljárásokban is az indokolt kivételekkel az Ngvtv.-ben meghatározott soron kívüli, de legfeljebb két hónapos ügyintézési határidőt kell betartani.

Az Ngvtv. általános szabálya szerint kiemelt jelentőségű ügyben a kérelmet soron kívül kell elbírálni, az ügyintézési határidő azonban legfeljebb két hónap lehet. Az általános szabály alóli kivételeket az Ngvtv. 3. § (2)–(4) bekezdése tartalmazza. A törvényjavaslat a környezet védelmének általános szabályairól, a természet védelméről szóló törvények hatálya alá tartozó hatósági eljárásokra is kiterjeszti az általános szabály hatályát. Új kivételként került meghatározásra a környezet védelmének általános szabályairól szóló törvény szerinti előzetes vizsgálati, környezeti hatásvizsgálati, egységes környezethasználati engedélyezési eljárás, ahol az ügyintézési határidő 30 napra csökken. A javaslat értelmében kivételt jelent a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló rendelet szerinti összevont eljárás. A 2012 elején jellemző általános ügyintézési határidő 4 hónap, amely a tervezet nyomán 30 napra csökken és az összekapcsolt eljárás (amely a 2012 elején hatályos általános ügyintézési határidő alapján szakaszonként 3-3 hónap), a tervezet

nyomán viszont 30-30 napra csökken. Az eljárások esetében két önálló eljárás egy időben vagy egymás után történő lefolytatására kerül sor. Az Országgyűlésben a törvényjavaslat általános és részletes vitájára márciusban került sor.

Fogadtatás és hatások

A törvényjavaslatot annak márciusi parlamenti vitája során elsősorban az LMP és a Jobbik politikusi bíralták: előbbiek a környezetvédelmi hatósági engedélyeztetés túlzott felgyorsítása miatt, utóbbiak az állami korrupció lehetőségét fedezték fel az indítványban. Álláspontjuk szerint saját klientúráját, az „udvari beszállítókat” hozza előnyösebb helyzetbe a javaslattal a Fidesz-kormány. Azt is árulkodó jelnek vélik, hogy a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások gyorsításáról szóló törvényjavaslatot a Belügyminisztérium készítette el és nyújtotta be a parlamentnek, nem pedig a fejlesztési vagy a gazdasági tárca. Ellenzéki vélemények szerint ennek az volt az oka, hogy a kiemelt beruházások körül büntetőügyek sokasága keletkezett.

A Jobbik képviselői azt kifogásolták, hogy amiről a kormány úgy gondolja, hogy nemzetgazdaságilag kiemelt beruházás, az megkapja a könnyítéseket, a többi pedig – a beruházások nagy része, amit például a kis- és középvállalkozások végeznek – marad az „akadályokkal teletűzdelt” engedélyeztetési rendszerben. A módosító indítvány szerintük kihúzza a talajt azok alól, akik a beruházásokban közvetlenül érdekeltek, nem lesz lehetőségük-véleményük kifejtésére, tiltakozásra. Jávor Benedek szerint aggályos, hogy a hatóságok munkája szakmailag megalapozott lesz-e, „hiszen a közigazgatás folyamatos leépítésekkel küzd, a törvények pedig nem tartalmaznak pluszforrásokat a környezetvédelmi hatóságok számára”. A törvényjavaslat ökopárti kritikusai szerint a javaslat elfogadásával zöld utat kapnak a kolontárihoz hasonló katasztrófák is. A módosító javaslat vitája során elhangzott, hogy „a Kormány egyszerűen arra készül, hogy szabad jelzést adjon a számára kedves befektetőknek az ország földjeinek, vizeinek, levegőjének a szennyezésére”. A Népszava szerint ugyanaz a Tállai András belügyi államtitkár próbálta elfogadtatni a javaslatot, amely szerintük megszünteti a környezetvédelmi hatóság szerepét a veszélyes beruházások engedélyeztetésénél, aki a kolontári jelentés után a parlamentben azt mondta: „soha többé nem lesz a 2010-es vörösiszaphoz hasonló katasztrófa Magyarországon”.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A javaslat a kiemelt beruházások megvalósítását gyorsítja. ▪ A beruházók számára vonzó a	▪ Az intézkedés politikai olvasata az, hogy a környezetvédelmi szempontok nem fontosak a

gyorsított és hatósági engedélyeztetés. A javasolt intézkedés bürokrácia-csökkentő hatású.	Kormány számára. - A beruházásokban érintettek egyeztetési lehetősége csökken. - A javaslat nem kedvez a kis- és közép vállalkozásoknak, akiket a lassabb ügymenetű hatósági engedélyeztetés hátrányba taszít.
Lehetőségek:	Veszélyek:
A kiemelt beruházások engedélyeztetésének meggyorsításával javulhat az európai uniós források lehívásának hatékonysága.	- A csökkentett munkalétszámú és kapacitású hatóságok nem tudják határidőre lebonyolítani az engedélyeztetéshez szükséges vizsgálatokat. - A civil szervezetek tiltakozhatnak az egyeztetési, döntési befolyásolási lehetőségeik csökkenése miatt.

A hulladékról szóló törvényjavaslat

Intézkedés

2012 márciusában folytatódott a hulladékról szóló törvényjavaslat parlamenti általános vitája. A 2011. december 30-án benyújtott, hulladékról szóló T/5538 számú törvényjavaslat benyújtását elsősorban európai uniós kötelezettségek indokolták. A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. törvény rendelkezései jórészt megfeleltek a megalkotásuk idején felmerült hulladékgazdálkodási igényeknek. Tekintettel azonban arra, hogy az Európai Parlament és a Tanács elfogadta a hulladékról szóló 2008/98/EK irányelvet (a továbbiakban: HKI), a tagállamoknak 2010. december 12-ig életbe kellett léptetniük azokat a nemzeti szabályokat, amelyek biztosítják az irányelv előírásainak végrehajtását.³ Erre, valamint a hazai gyakorlatban tapasztalható rendellenességekre tekintettel szükségessé vált a hulladékgazdálkodással kapcsolatos szabályozás rendszerének felülvizsgálata, illetve egy hosszútávon kiszámítható rendszer megteremtésének érdekében álló új hulladéktörvény megalkotása. A törvényjavaslat fogalomhasználata a HKI fogalomrendszerét tükrözte, így a Hgt. által használt terminológiát részben átalakította, részben pedig új fogalmakkal

³ http://pvk.hu/dokumentumok/jogi/2012_EVI_185_HULLADEKTORVENY.pdf

egészítette ki: elkülönített gyűjtés, biohulladék, építési-bontási hulladék, gyűjtőhely, újrafeldolgozás, újrahasználatra előkészítés, közvetítő, kereskedő. Az új törvény megteremtené a HKI által kibővített hulladékhierarchia rendszerét, amely előírja, hogy a hulladékgazdálkodási tevékenységek gyakorlása során meghatározott elsőbbségi sorrendet kell biztosítani. Ez azt jelenti, hogy az elsődleges cél mindig a hulladék képződésének megelőzése, viszont ha ez nem valósítható meg, akkor a lehető legtöbb hulladék esetében kell alkalmazni az újrahasználat és újrafeldolgozás lehetővé tételét annak érdekében, hogy a hulladéklerakókba kevesebb hulladék kerüljön.

A javaslat értelmében a 2013. január 1-től a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás biztosítása állami szervezésbe kerül. Az új rendszerben közszolgáltató csak olyan gazdálkodó szervezet lehet, amelyben az állam, illetve a települési önkormányzat a tulajdonosok szavazatának többségével tulajdoni hányada alapján egyedül rendelkezik, és a társaság tulajdonosaként jogosult arra, hogy a vezető tisztségviselők és a felügyelő bizottság tagjai többségét megválassza vagy visszahívja. A javaslat szabályozza a hulladékkezelési közszolgáltatásért járó díj megállapításának kereteit. Ezek szerint a hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjat a vegyes települési hulladék mennyiségével arányosan kell meghatározni, legalább egyéves díjfizetési időszakra, egységnyi díjtételek szerint. A hulladékgazdálkodási közszolgáltatási díjat a Magyar Energia Hivatal javaslatának figyelembevételével a miniszter rendeletben állapítja meg. Az üdülőként nyilvántartott ingatlannal rendelkező tulajdonosok esetében a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás díját az állandó lakóingatlan tulajdonosára meghatározott díjjal arányosan kell megállapítani. Az új törvény a hulladéklerakók vonatkozásában bevezetné az igénybevételi járulék fizetésének kötelezettséget, amelynek összege a benyújtott törvényjavaslat szerint 2012-ben 6 ezer Ft/tonna, 2013-tól 12 ezer Ft/tonna. Szigorúbb szabályokat határoz meg továbbá a hulladék jogtalan elhelyezésére, elhagyására vonatkozóan.

Fogadtatás és hatások

A törvényjavaslattal kapcsolatban iparági szereplők, európai uniós szervezetek, sőt kormánypárti politikusok is kritikai véleményt fogalmaztak meg. A javaslat országgyűlési általános vitája alatt a Fidesz-KDNP frakciónak kezdeményezésre több egyeztetés is lezajlott Illés Zoltán és az önkormányzati tisztséget is betöltő kormánypárti képviselők között. A vita tárgya elsősorban a lerakási járulék mértéke és bevezetésének ütemezése volt. A polgármester képviselők ugyanis aggodalmukat fejezték ki amiatt, hogy az állami többségi tulajdonba kerülő közszolgáltatók rövidúton ellehetetlenülnének a járulék bevezetése és a rezsibefagyasztás egyidejű fenntartása miatt. Az egyeztetések után a Vidékfejlesztési Minisztérium egy kompromisszumosnak szánt javaslatot dolgozott ki két nagy terjedelmű módosító javaslat formájában, amelynek benyújtására, Fejér Andor, Bartos Mónika, Nagy

Andor, Sebestyén László és Fülöp István képviselőket kérte fel. A módosító javaslatban csökkentették a lerakási járulék mértékét és későbbre ütemezték bevezetésének idejét, továbbá a törvényjavaslatban eredetileg előírni szándékozott évi kötelező két lomtalanítást évi egyre mérsékeltek. A Környezetvédelmi Gyártók és Szolgáltatók Szövetsége (KSZGYSZ) márciusi közleménye szerint a szövetség a járulék bevezetésével alapvetően egyetért, ugyanakkor annak a véleményüknek adtak hangot, amely szerint a tervezetben eredetileg szereplő nettó tonnánkénti 6 ezer forintos lerakási díj az első évben a települési szilárd hulladékok lerakás díját 60–75 százalékkal növelné, a következő évben pedig megduplázódna a járulék. Mivel a közszolgáltatási díjban a lerakási díj körülbelül 40 százalékot képvisel, az első évben 30, a következőben 70 százalékkal nőhet a tarifa, nagy terhet róva a lakosságra és a szolgáltatókra is. Ezért a KSZGYSZ üdvözölte azokat a módosító javaslatokat, amelyek fokozatos bevezetést és alacsonyabb induló értékeket irányoznak elő.

A közszolgáltató társaságokat tömörítő Köztisztasági Egyesület igazgatója szerint „a jogalkotó egy december végi törvénymódosítással lehetetlenné tette, hogy a közszolgáltatók 2012. január 1-jén emeljék díjaikat, noha e terveket a dönteni jogosult önkormányzatok már elfogadták”. Ha a díjak nem követik az inflációt, akkor csökkenhet a települési szilárdhulladék-kezelési közszolgáltatás színvonala. Így akár az együtt több tízezer főt foglalkoztató közszolgáltatók aligha lesznek képesek a magasabb üzemanyag- és bérköltségek, a több milliárd forintos lakossági tartozás mellett a drága szelektív hulladékgyűjtést fenntartani. Ennek folyamatként akár jelentős elbocsátások is várhatók. A magántulajdonosok szerepének tervezett visszaszorításáról az egyesület elnöke úgy vélekedett, hogy a többségi magántulajdonú gazdálkodóknak is biztosítani kellene a közszolgáltatási szerződéseik kifutását, mert ez felkészülést jelenthet az önkormányzatok számára is. Az általános vita lezárása után a törvényjavaslat parlamenti tárgyalását felfüggesztették és a Vidékfejlesztési Minisztérium elküldte az Európai Bizottságnak notifikációra. Az Európai Bizottságnál Németország, Franciaország és Ausztria azonban kifogást emeltek a törvényjavaslat ellen, így a notifikációs eljárás lezárásának határideje 2012. július 2-ra tolódott. A kifogásokat arra alapozták, hogy a közszolgáltatók államosítása és a hulladék-import betiltása ellentétes a termékek és szolgáltatások szabad mozgásának uniós alapjával.

SWOT analízis

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A HKI átültetésére vonatkozó uniós kötelezettség teljesítése. ▪ A „hulladékhierarchia” és a „szennyező fizet” környezetvédelmi alapelvek	▪ A javaslat rendelkezései nem egyértelműek a közszolgáltatást végző társaságok reprivatizációjának módjával kapcsolatban,

meghonosítása a magyar jogrendszerben. ▪ Anyagi ösztönzők beépítése a hulladékok nagyobb arányú felhasználására, elterelés a hulladékok lerakással és égetéssel való ártalmatlanításától. ▪ Állami kontroll visszaszerzése a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás felett. ▪ A hulladékgazdálkodási közszolgáltatással foglalkozó társaságok indokolatlan mértékű profitszerzésének megakadályozása.	▪ A javaslat nincs teljes összhangban az EU szolgáltatások és termékek szabad áramlására vonatkozó alapelveivel. ▪ A javaslat nem oldja meg törvényi erővel a hulladékimport tilalmát.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A lerakási járulék bevezetése költségvetési többletbevételt generálhat. ▪ A javaslat új munkahelyeket generálhat a hulladék-újrahasznosító ágazatban. ▪ A hulladék-égető művekből származó környezetterhelés csökkenhet a törvényjavaslat következtében. ▪ Megtakarítás jelentkezik a hulladéklerakókhoz kapcsolódó környezeti terhelés kezelésének költségeiben.	▪ Az állami és önkormányzati többségi tulajdonba kerülő közszolgáltatók nem tudnak gazdaságosan működni a rezsibefagyasztás fenntartása és a lerakási járulék együttes bevezetése mellett. ▪ A törvényjavaslat hatására (különös tekintettel a lerakási járulék bevezetésére) akadozhat vagy leállhat a hulladékszállítási szolgáltatás. ▪ A kormány korábban megfogalmazott közpolitikai célkitűzésével szemben nem lesz fenntartható a szemétdíj emelési tilalom és elképzelhető, hogy a díjemelésre választási évben kell sort keríteni. ▪ A javaslat veszélyezteti az egyes hulladékgazdálkodási

	beruházásokat megalapozó európai uniós és banki támogatási szerződésekben rögzített elvárt pénzügyi megtérülések teljesítését. ▪ A lerakási járulék bevezetése az illegális hulladéklerakást növelheti. ▪ Az import hulladék ártalmatlanításával is foglalkozó magyarországi vállalkozások üzletet veszthetnek.
--	---

Jogszabály a Nagybereki Fehér-víz természetvédelmi kezelésének tervéről

Intézkedés

Az 1977-ben védetté nyilvánított Nagybereki Fehér-víz természetvédelmi terület táji és természeti értékeinek megóvása, fenntartása érdekében a Vidékfejlesztési Minisztérium elkészítette a terület természetvédelmi kezelési tervét tartalmazó jogszabály-tervezetét.⁴ A rendelet-tervezet megfogalmazza a természetvédelmi célkitűzéseket, így a rekettys fűzláp, a kékperjés láprét, vagy a zsombékos és nádas élőhelyek fenntartását. A rendelet emellett a természetvédelmi célkitűzések megvalósításának stratégiáit, továbbá a természetvédelmi kezelési módokat, a területhasználatra vonatkozó korlátozásokat, tilalmakat is tartalmazza.

Fogadtatás és hatások

Az országos jelentőségű védett természeti területek természetvédelmi kezelési tervének elkészítését a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény írja elő. Kihirdetésükkel az érintettek és a döntéshozók számára áttekinthetőbbé, kiszámíthatóbbá válik a terület természetvédelmi kezelése. A természetvédelmi célú előírások jogszabályban történő kihirdetése nagyban hozzájárul a védett természeti területek és értékek hatékony megőrzéséhez, fenntartásához.

⁴ http://www.termeszetvedelem.hu/user/browser/File/Kezterv/Nagyberek_9_2013.pdf

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ Az intézkedés alkalmas (pl. az EU madarak és élőhelyek irányelvében listázott) természeti értékek megőrzésére.	▪ Csökken a mezőgazdasági művelésbe vonható és a lehetséges beruházásoknak helyet adó területek mérete.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A megőrzött természeti értékekre ökoturisztikai fejlesztések alapozhatók.	▪ A rendelkezésre álló természetvédelmi személyzet kapacitásbővítés nélkül nem tudja őrizni a természetvédelmi területet. ▪ Konfliktushelyzet alakulhat ki a természetvédelemért felelős hatóság és a védelem alá vont területek szomszédságában gazdálkodók között.

Zöldbank alapítása

Intézkedés

Márciusban a kormányzat újra napirendre vette a zöldbank konstrukciójának kérdése. Egy kormány-előterjesztés ugyanis arra tett javaslatot, hogy a Vidékfejlesztési Minisztérium (VM), valamint a Nemzetgazdasági Minisztérium (NGM) azt a feladatot kapták, hogy április végéig a kormány elé terjesszék azt a koncepciót, amely alapján létrejöhet a bank, amelynek feladata a mezőgazdasági, erdészeti, természet- és környezetvédelmi célú beruházások forráshoz juttatása, az ágazat cégeinek finanszírozása. A koncepcióval kapcsolatban több részlet márciusban nem került napvilágra.

Fogadtatás és hatások

A felvetés politikai időszerűségét jelzi, hogy a Fidesz, illetve Orbán Viktor miniszterelnök-jelöltként már a választások előtt felvetette egy zöld pénzügyi intézet létrehozásának lehetőségét, 2011 tavaszán pedig már az MFB Zrt. alá rendelt bankról szóltak a kormányzati nyilatkozatok. Az ezt követő időszakban azonban lekerült a napirendről a kérdés, amellyel kapcsolatban több ellenzéki szakpolitikus, így Jávor Benedek (LMP) és Szabó Imre (MSZP) is kritikus hangvételű parlamenti kérdéseket tett fel, illetve nyilatkozatot adott ki.

A tervezet szakmai szükségszerűségét azok a kutatások támasztják alá, amelyek szerint a magyar lakosság elenyésző része váгна bele támogatás nélkül energetikai felújításba. A tulajdonosok közel fele csupán 100 ezer forintot vagy kevesebbet költene erre önerőből. A Századvég Gazdaságkutató Zrt. közvélemény-kutatása alapján bár a magyar lakosság 95 százaléka támogatja a megújuló energiaforrások alkalmazását, csupán 42 százalék lenne hajlandó költeni ilyen szolgáltatásra vagy beruházásra.⁵ Az Energia Klub NegaJoule 2020 kutatása szerint ugyanakkor elérheti az évi 650 milliárd forintot a háztartásokban megtakarítható energia értéke.⁶ Az energiahatékonyság növeléséhez vagy megújuló energia felhasználásához szükséges rendszerek telepítéséhez legalább 2–2,5 millió forint befektetésére van szükség egy-egy érintett ingatlanon, de egy komolyabb felújítás akár 4-5 millió forintba is kerülhet.

SWOT elemzés

Erősségek:	Gyengeségek:
▪ A javaslat támogatja az energiahatékonysági és megújuló energetikai beruházásokat. ▪ A javaslat egybeváг az európai uniós kötelezettségekhez igazodó energetikai és környezetvédelmi irányelvekkel és célkitűzésekkel.	▪ A javaslattal kapcsolatban napvilágot látott részletek alapján a zöldbank elsősorban agrárfinanszírozással foglalkozna, az energetikai beruházások támogatása kisebb prioritást élvezne.
Lehetőségek:	Veszélyek:
▪ A megvalósuló energiahatékonysági és megújuló energetikai beruházások	▪ A korábbi, lakosság számára is hozzáférhető energetikai támogatási konstrukciók

⁵ A Századvég Gazdaságkutató Zrt. 2012. július közvélemény-kutatása alapján

⁶ http://negajoule.eu/sites/default/files/nega_kiadvany.pdf

csökkenti Magyarország energiafüggőségét és javítja az ipari és mezőgazdasági szereplők versenyképességét. ▪ A megvalósuló energiahatékonysági és megújuló energetikai beruházásokkal csökkenthetők a lakosság rezsikiadásai.	tapasztalata alapján feltételezhető, hogy a támogatási igény többszörösen meghaladná a rendelkezésre álló keretet, feszültségeket szülve a nagyszámú elutasított pályázat miatt (pl. Új Széchenyi Terv Zöld Beruházási Rendszer – Mi otthonunk felújítási és új otthon építési alprogram).⁷
--	---

⁷ <http://zbr.kormany.hu/kimagaslo-volt-az-erdeklodes-a-zold-beruhazasi-rendszer-uj-palyazata-irant>

Külpolitika és nemzetközi kitekintés

A verespataki aranybánya megnyitása

A Környezet- és Természetvédelmi Szervezetek Országos Találkozója szerint a Romániai Magyar Demokrata Szövetségnek (RMDSZ) határozottan ki kell állnia a verespataki cianidos aranybánya beruházás ellen. A zöldek március 17-én megfogalmazott állásfoglalása szerint elfogadhatatlanok a verespataki aranybánya tervek. A hazai zöld szervezetek szerint az RMGC verespataki bányaterve is igen súlyos környezetszennyezést és rombolást, valamint vállalhatatlanul magas környezeti kockázatokat hordoz magában.

Ha Verespatakot és a települést körülvevő négy hegyet lebontanák, a helyükön több száz hektár területű kráterek maradnának. A nehézfémekkel és cianidokkal szennyezett 215 millió tonna bányahulladékot egy 185 méter magas kőgáttal elzárt völgyben helyeznék el, aminek az alját nem tervezik szigetelni, így a szivárgások elkerülhetetlenek lesznek. Gátszakadás esetén a gát mögött felhalmozott hulladékmennyiség beláthatatlan következményekkel járó, Magyarországot is érintő, katasztrófát okozhat. A szervezetek emlékeztettek arra, hogy a bányatervvel kapcsolatos végső döntés az RMDSZ kezébe került. A Borbély László vezette környezetvédelmi minisztériumnak kellett döntenie, hogy kiadja-e a beruházás környezetvédelmi engedélyét.⁸ A magyar zöld szervezetek ezért kérték, hogy az RMDSZ-es miniszterek – szakmai és politikai síkon egyaránt – utasítsák el a verespataki bányaprojektet, ezáltal egy élhetőbb jövőt biztosítva Magyarországon és az egész régióban.

A bányaprojekt ellenzői a verespataki bányaprojekt környezetvédelmi engedélyezésében illetékes szakértői bizottság elnökének leváltását követelték Bukarestben. A megmozdulást a „Mentsétek meg Verespatakot” elnevezésű kampányban részt vevő egyesületek szervezték.⁹ A csendőrség becslése szerint a román környezetvédelmi minisztérium előtti tüntetésen körülbelül 60 ember vett részt. Borbély László, a bukaresti kormány környezetvédelmi párbeszédre hívta a tüntetőket, de azok nem éltek a lehetőséggel. Borbély szerint a szakértői bizottság arról tájékoztatta, hogy a beruházó Európa egyik legmodernebb zárt aranymosó rendszerét akarja kiépíteni Verespatakon. A miniszter hozzátette, rávette az RMGC-t, hogy a tározó ciánkoncentrációját 3 milliomodrész alá csökkentse, amit a szakértők már veszélytelennek tartanak. A környezetvédelmi szakértői bizottság arra vár, hogy a parlament megoldást találjon egy joghézagra, a beruházó ugyanis elterelne egy folyóvizet, de az európai előírások nem teszik egyértelművé, hogy egy ilyen beavatkozást az érintett településeknek vagy a kormánynak kell-e engedélyeznie.

⁸ http://www.mtvsh.hu/elfogadhatatlan_verespatak_elpusztitasa

⁹ <http://www.erdon.ro/a-kornyezetvedelmi-allamtitkar-levaltasaert-tuntettek-a-verespataki-banyaprojekt-ellenzo-2/1925763>

A 6. Víz Világforum

A világ ivóvízkészletéhez és a megfelelő higiéniához való hozzáférés, valamint a víztisztítás lehetőségei voltak a fő témái a március 10–17. között megrendezett hatodik Víz Világforumnak. A fórum hagyományosan a vízügy legfontosabb nemzetközi eseménye, amelyen kormányzati, parlamenti és önkormányzati képviselők, vízügyi szervezetek és nemzetközi szakmai szervezetek tanácskozhatnak. A 140 ország 20 ezer résztvevőjével zajló találkozót Francois Fillon francia kormányfő nyitotta meg.¹⁰ A miniszterelnök szerint „milliárdokban mérhető azok száma, akik nem jutnak tiszta vízhez”. Franciaország nevében 50 millió eurót ajánlott fel a víztisztítás fejlesztésére. Míg az 1997 óta háromévenként megrendezett vízügyi világforumokon az ivóvíz hozzáféréseinek lehetőségeiről folyt eszmecsere, a hatodik találkozó „a megoldások” megtalálását tűzte ki célul.

A vízellátás helyzetéről való értekezésen közzétett ENSZ-jelentés szerint a Föld meglévő vízforrásait is fenyegeti a Föld lakói számának növekedése, valamint az árvizeket és a szárazságokat egyre súlyosabbá tevő éghajlatváltozás, ezért változásokra van szükség a vízgazdálkodás javításában.¹¹ Az ENSZ adatai szerint 800 millió és 1 milliárd közé tehető azok száma a világban, akiknek nincs közvetlen hozzáférésük ivóvízhez, a megfelelő higiéniához való hozzáférés pedig nagyon egyenlőtlen. Míg a vidéki övezetekben jelentős javulások történtek az elmúlt években, addig a nagyvárosokban a nyomornegyedek térnyerésével kevésbé változott a helyzet.

Az UNESCO szerint 2,6 milliárd embernek egyáltalán nem megfelelőek a higiéniás körülményei, s emiatt a víz útján terjedő betegségek (kolera, hasmenés) számítanak az első számú haláloknak a világban. Az ivóvízhez való jogot 2010-ben emberi jogként ismerte el az ENSZ. A forrásokhoz való hozzáférés azonban hatalmas diplomáciai feszültségeket teremt a világban, miután nemzeti szuverenitást érintő problémáról van szó. A fórum utolsó napján megrendezett miniszteri szintű találkozón mindezen problémák együttes kezeléséről nyilatkozatot fogadtak el a kormányzati képviselők.

A Koppenhágai nyilatkozat

A Koppenhágai nyilatkozatot a dán miniszterelnök, az Európai Parlament elnöke és a valamennyi tagállamot képviselő polgármesterek és régióelnökök jelenlétében került elfogadásra, amelyben az aláírók kötelezettséget vállaltak a zöldebb, társadalmi szempontból befogadóbb, gazdaságilag versenyképesebb városok kialakítására.¹² A nyilatkozat egyértelmű célokat tűz ki az európai városok elé: törekedniük kell az éghajlat-semlegességre, a társadalmi befogadásra, a humántőkébe, az oktatásba, az egészségügybe, a

¹⁰ <http://mno.hu/kulfold/milliardok-nem-jutnak-tiszta-vizhet-1059335>

¹¹ <http://think.transindex.ro/?p=12847>

¹² http://europa.eu/rapid/press-release_COR-12-20_hu.htm

fizikai infrastruktúrába és az új technológiákba való befektetések növelésére, illetve arra, hogy minél inkább a környezetük részévé váljanak. A polgármesterek és a régióelnökök kérése arra irányult, hogy az EU biztosítson elegendő pénzügyi forrást az átfogó városfejlesztési politikára, valamint az uniós politikák az európai városok közti területi együttműködésre építsenek. A nyilatkozat hangsúlyozza, hogy a városoknak és a régióknak nagyobb szerepet kell játszaniuk a fenntartható regionális fejlesztésre és a szén-dioxid-kibocsátásmentes gazdaságra irányuló integrált stratégiák kidolgozásában és kipróbálásában.

Lengyel vétó az európai unió kibocsátás-csökkentési célkitűzéseire

Ismét leblokkolta Lengyelország a széndioxid-kibocsátás csökkentését célzó hosszú távú uniós terveket, ugyanis a környezetvédelmi miniszterek tanácskozásán Marcin Kolorec nem fogadta el a 2020 utáni időszakra vonatkozó menetrend tervezetét.¹³ A Varsó által is aláírt kiotói klímaegyezmény hatályos megállapodása értelmében a jelenlegi évtized végéig az EU-ban az 1990-es szintekhez képest 20 százalékkal kell csökkenteni az üvegházhatású gázok kibocsátását. Az Európai Bizottság (EB) 2011 márciusában közölt menetrendje szerint már 2020-ra jobb lenne 25 százalékot megcélózni, utána pedig tízévenként 20, illetve a 2050 előtti évtizedben akár 25 százalékkal kellene mérsékelni a kibocsátást ahhoz, hogy az évszázad közepére 95 százalékos mínuszt érjenek el. Ezáltal teljesíthető a 2009-es EU-csúcson elfogadott tervezet, amelyet Lengyelország is támogatott, de a köztes lépéseket, az ütemezést olyannyira nem, hogy a most elutasított tervezetszöveget is megvétózta.

A döntés hátterében az áll, hogy Lengyelország áramellátása több mint 90 százalékból a széntüzelésű erőművekből származik. Az újabb vétó elkerüléséhez a környezetvédelemre fókuszáló dán elnökség azt a célkitűzést már ki is hagyta a szövegből, amely 2020-ra a 25 százalékos kibocsátás-csökkentéssel számol, viszont ettől Varsó sem lett engedékenyebb. A találkozó előtti hírekben szerepelt, hogy más kelet-európai tagországok, így Csehország és Románia is Lengyelország mellé állhat, végül azonban a többi 26 ország elfogadta a tervezet szövegét. A környezetvédelmi ügyekben illetékes uniós biztos, Connie Hedegaard szerint ez elegendő támogatás ahhoz, hogy az EB tovább dolgozzon a kibocsátási menetrenden. Az Európai Parlament plenáris ülésén fogadta el a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésének 2050-ig szóló európai ütemtervéről szóló jelentést, amely szerint az évszázad feléig minimum négyötödével mérséklődnie kell a kibocsátásnak.¹⁴ A parlament ugyanakkor bírálta Lengyelországot a Tanácsban való vétója miatt.

¹³ <http://www.napi.hu/print/513132.html>

¹⁴ <http://mno.hu/gazdasag/utemterv-2050-ig-1060450>